

SVALBARD A „HIDEG PART”

▷ SZÖVEG ÉS KÉP: KLEIN DÁVID

III. Béla királyunk éppen a feudális Magyar Királyság felvirágoztatásán fáradozott, Anonymus épphogy csak összefoglalta eleink történetét a Gesta Hungarorumban, mikor a vikingek – miután elfoglalták Szicíliát is – új irányba fordították sniggjeik vitorláit. Egy izlandi évkönyv 1194-ben említi először, hogy „Svalbarði (»hideg perem«, vagy »hideg part«) négy nap vitorlázás Észak tengerén”

FOTÓ: ISTOCKPHOTO

TÉLIES IDILL
NAPSÜTÉS, VIDÁM SZÍNEK, A HÓ PEDIG JÓTÉKONYAN TAKAR,
MERT A PRAKTIKUM, A FUNKCIÓ ÉS KÉNYSZER A TELEPÜLÉSFENNTARTÁS
TERÉN MINDENT FELÜLÍR... LONGYEARBYEN – AHOGY SZINTE MINDEGYIK
SARKVIDÉKI VÁROS – CSAK A ROMANTIKUS KÉPZELETBEN LEBILINGSELŐ
HELY. A KÖRNYEZŐ VADON ANNÁL INKÁBB AZI

A viking kor után viszont a szigetek feledésbe merültek. Csak majd fél évezred elteltével kerülnek újra az európai látótérbe: a holland Willem Barents harmadik felfedezőútja során az Északkeleti-átjárót keresve 1596-ban bukkant rá a déli Bjørnøyára, avagy a Medve-szigetre. A kudarcba fulladt és Barents halálával végződő expedíció túlélői hírért vitték a szigetek érintetlen, bőséges vadállományának, így a következő néhány évben máris kereskedelmi méreteket öltött a rozmárvadászat. Néhány év alatt sikerült is kiirtani őket... Ezután a parti vizek bálnái felé fordultak a kereskedelmi cégek. Az angol és orosz érdekeltségű Moszkva Társaság tapasztalt baszk bálnavadászokkal dolgozott, és a kifőzött bálnazsírt Európában értékesítették. Persze a hírre megjelentek a holland, spanyol, dán és francia bálnavadászok is, és most már nemcsak a bálnákat, hanem egymást is gyilkolták a vadászok – az anyaországok haditengerészetének segédletével. A terület iránti igényük érvényre juttatására, e nemzetek védőszárnya alatt a bálnavadász-társaságok kolóniákat alapítottak a szigeteken, így a 17. század végére nyaranta már 200-300 vadász-hajó és több mint 10 000 ember tevékenykedett a Spitzbergák vidékén. Csak a dánok néhány év alatt 60 000 bálnát vadásztak le! Az áldatlan állapotoknak csak a bálnák kihalásközeli állapota – így a zsákmány súlyos meggyérülése – vetett véget a 18. század végén.

A kudarcba fulladt és Barents halálával végződő expedíció túlélői hírért vitték a szigetek érintetlen, bőséges vadállományának...

BÉKÉS IDŐK

A bálnák súlyos megritkulásával a tengeri nagyhatalmak el is veszítették a szigetek iránti érdeklődésüket. Ám a 19. században felévelt az Északi-sarkvidék iránti érdeklődés, és sorra indultak az Északkeleti-átjárót kutató

A szigetek északi elhelyezkedésüknek és hónapokig jégmentes vizeiknek köszönhetően a kutatóutak fő bázisává váltak.

és a pólust elérni vágyó, újabb expedíciók. A szigetek északi elhelyezkedésüknek és hónapokig jégmentes vizeiknek köszönhetően a kutatóutak fő bázisává váltak. Kalandozott itt Nordenskjöld, Nansen, és innen indult Amundsen, Floyd Bennett és Umberto Nobile is az Északi-sarki légi meghódítására. De járt itt magyar ember is: először az osztrák–magyar északi-sarki expedíció 1872–74-ben. Ebből az időből származik a norvég Svalbard névvel nálunk jóval ismertebb Spitzbergák, avagy „Csúcsos-hegyek” elnevezése, sőt megfordult itt kutatóúton a nagy magyar geográfus, Cholnoky Jenő is 1910-ben: az ő nevét ma egy hegy-csúcs viseli a Nordenskjöld-landon.

JÉGGYALULTA TUNDRA

A SPITZBERGÁK EMBER NEM JÁRTA, ÉRINTETLEN, KÖVES-JEGES VADONJÁBAN MÉG A TERMÉSZET AZ ÚR

FOTÓ: ISTOCKPHOTO

FOTÓ: ISTOCKPHOTO

A NAGY OKTÓBER JEGYÉBEN

A SZOMSZÉDOS BARENTSBURG OROSZ BÁNYATELEPÜLÉSÉN MÉG MA IS ZAJLIK A BÁNYÁSZAT, BÁR MINDEZT NEM A PIACI ÉRDEKEK, HANEM INKÁBB OROSZORSZÁG TERÜLETI IGÉNYEINEK FENNTARTÁSA INDOKOLJA

FOTÓ: ISTOCKPHOTO

EGYEZSÉGET KÖTVE...

A feltároló sarkvidéki szigetcsoport geológiai vizsgálata új vizsály magvait hintette el: kiderült, hogy a Spitzbergák földje hatalmas ásványkincsanyagot rejt! A réz-, ólom-, arany-, cink-, foszforit-, márvány- és a könnyen elérhető kőszénkészletek újra vonzóvá tették a vidéket. A terület azonban „Terra nullius”, azaz „senki földje” volt, ahol egyetlen ország sem kapott kizárólagos fennhatóságot. De persze sokan szerettek volna, így újra megindult a vetélkedés: svédok, norvégok és hollandok alapítottak itt bányavárosokat, na meg az északi területekre a nagy Orosz Medve is igényt tartott. A folyamatos feszültséget végül az 1920-ban Párizsban megkötött Svalbardi Egyezmény zárta le, melyet Magyarország is aláírt, és napjainkban is érvényes. A térség gazdája-kezelője Norvégia, de a Spitzbergák önálló terület, melyet a Norvégia által kijelölt kormányzó, a „sysselmannen” irányít. Az egyezményt aláíró országok állampolgárainak – így nekünk is – joguk van itt letelepedni, vállalkozást indítani, használni a vizeket, kutatóállomást létrehozni, bányászni, halászni és vadászni is – az már más kérdés, hogy a terület élővilága védett, és a letelepedésre is szigorú helyi törvények vonatkoznak.

És persze a bányászati jogokat is szép lassan felvásárolta Norvégia, így ma már csak az oroszok tartanak fent néhány bányásztelepülést (de korántsem piacgazdasági alapon...), ahol a Lenin-szobor kopasz feje alatt békében dolgoznak együtt az orosz és ukrán bányászok. Nem csoda: a Krím légvonalban 4000 km, és a téli –40 Celsius-fokban, féléves sötétben akad más problémája is az embereknek...

SARKVIDÉKI IPARI MÚLT

LONGYEARBYEN SZÉN BÁNYÁIBAN NAPJAINKRA BEFEJZTÉK A TERMELÉST, DE A VÁROS FÖLÉ MAGASODÓ DRÓTKÖTÉLPÁLYÁK, SZÉNRAKODÓK ÉS -OSZTÁLYOZÓK ROZSDÁSODÓ TORZÓI MÉG EMLÉKEZTETNEK A LETÜNT VILÁGRA

A folyamatos feszültséget végül az 1920-ban Párizsban megkötött Svalbardi Egyezmény zárta le, melyet Magyarország is aláírt, és napjainkban is érvényes.

FÖLDGÖMB VILÁGLÁTÓ A TREND FM-EN
CSÜTÖRTÖKÖNKÉNT 16.35-KOR
A RÁDIÓBAN VENDÉGÜNK A TÉMÁRÓL:
KLEIN DÁVID

TREND FM 94.2
GAZDASÁGI RÁDIÓ CSOPORT

KORÁBBI MŰSORAINK MEGHALLGATHATÓK:
WWW.TRENDFM.HU

HŰTÖTT ÉLET

A mai lakosságszám nem éri el a 3000-et: 60%-uk norvég, majd 40% az orosz és ukrán, de számos ország tart fenn kutatóállomást saját legénységgel, plusz jelentős a thaiok száma is, akik elsősorban a vendég látásban helyezkedtek el. Láthatunk itt jellegzetes grönlandi arcokat, találkozhatunk franciákkal, hollandokkal, svéddekkel is...

A Spitzbergák valahol még mindig félúton jár a „Terra nullius” felé, ahol kilépünk a schengeni övezetből, de mégsem lépünk nemzetközi területre. Az oslói reptéren nem vásárolhatunk a duty-free-ben, mégis több kapun áthaladva, szigorú útlevél-ellenőrzésen esünk át – és még szigorúbb, mikor hazafelé tartunk.

És ha megérkeztünk, még furcsább törvények várnak: ha nem tudjuk igazolni, hogy képesek leszünk magunkat eltartani, kiutasítanak, itt ugyanis nincs szociális háló. Emellett itt sem születni, sem meghalni nem lehet. A szülés kiírt időpontja előtt három héttel el kell hagyni a szigetet, ugyanis nincs erre felkészült kórház. Ha közelít a halál, szintén irány a kontinens: az aljzat fagyott, és a permafrosztba az 1950-es évek óta nem temetkeznek. És ez ügyben a felmelegedés újabb probléma elé állítja a szigetlakókat: a főváros, Longyearbyen kis temetőjéből az 1950 előtt elhantoltakat is exhumálni kell majd, hiszen sokan spanyolnátha-járvány áldozataként kerültek ide annak idején. Félő, hogy az aljzat felengedésével a vírus is újra támadhat (akárcsak múlt nyáron a lépfene a szibériai Jamal-Nyenyecföldön, ahol – a feltételezések szerint – a 75 éve antraxfertőzésben elpusztult, majd idén nyáron kiolvadt rénszarvastemekről terjed el újra a vírus).

Itt sem születni, sem meghalni nem lehet. A szülés kiírt időpontja előtt három héttel el kell hagyni a szigetet, ugyanis nincs erre felkészült kórház.

JEGESMEDVEFÖLD

Napjainkban már csak kevesen élnek bányászatból. A turizmus egyre jelentősebb bevételi forrást jelent: lehet méregdrágán kutyaszánózni, motorosszánózni, hajózni és tengerikajakozni, vagy épp horgászni. Na meg persze itt vannak a világ legszékibb éttermei és kocsmái is, szebb napokon tömve turistákkal, akik szerencsénkre alig hagyják el a civilizációt. Amúgy is a turisták nagy része csupán egy-két napra jön, és élvezi az adómentesen viszonylag túrhető áron beszerezhető norvég söröket. De itt található a Föld legszékibb egyeteme, természettudományi és helytörténeti múzeuma, meg kicsit északabba, Nyugat-Alesundon a világ legszékibb postahivatala.

Itt él a világ jegesmedve-állományának 15%-a, azaz több mint 3000 példány. Tehát 1 emberre kicsit több mint 1 jegesmedve jut! (Ezzel csak a kanadai Churchill település vetélkedhet, ahol 800 lakosra nagyjából 1000 jegesmedve jut!) A 3 métert és 700 kg-ot is elérő jószágok kifinomult ragadozók, és nemcsak gyorsan futnak, de jól is úsznak. Fa meg egy sincs az egész Spitzbergákon... Elsőre akár viccesnek is tűnhet, de amikor szembesülünk a helyi rendelettel, hogy a településről éles lőfegyver nélkül tilos kilépni, elkezdjük azért komolyabban venni a jegesmedve-ügyet. Az engedélyek birtokában, fegyverrel a vállunkon

Itt él a világ jegesmedve-állományának 15%-a, azaz több mint 3000 példány. Tehát 1 emberre kicsit több mint 1 jegesmedve jut!

SZORONGATOTT HELYZETBEN

A SZIGETEK JELKÉPE FÖLDÜNK EGYIK LEGVESZÉLYEZTETETTEBB NAGYRAGADOZÓJA, A JEGESMEDVE. FŐ TÁPLÁLÉKUK A SARKVIDÉKI TENGERI JÉG LÉKEINÉL LEVEGŐÉRT FELBUKKANÓ FÓKÁK. ÁM A FELMELEGEDÉS HATÁSÁRA A JÉGPÁNCÉL NYARANTA EGYRE NAGYOBB TERÜLETEN OLVAD EL, ÍGY A JEGESMEDVÉK AZ ÉV FELÉBEN ALIG JUTNAK TÁPLÁLÉKHOZ

CSONT ÉS ACÉL

A TÚRÁZÓ FELSZERELÉSE A SPITZBERGÁKON: A HÁTIZSÁKON NEM CSAK A HÁGÓVAS ÉS A JÉGCSÁKÁNY, HANEM AZ ÉLES LŐFEGYVER IS HELYET KAP...

FOTÓ: KLEIN DÁVID

FOTÓ: ISTOCKPHOTO

gyalogolva persze még mindig kicsit szürreális, hogy e pluszsúllyal indulunk túrázni. Egészen addig, míg meg nem pillantjuk az általános iskolásokat, akik épp csak a partra ugrottak le bringázn: mindegyikük hátizsákjából kikandikál a fegyver csöve...

Fegyvert csak a közösségi épületekbe – kocsmá, bolt, bank és a hivatalok – tilos bevinni: le kell támasztani a fiintákat az előtérben egy megjelölt helyen.

A jegesmedvék normális esetben a befagyott tenger jegén lesnek fő táplálékukra, a lékeknél levegőért felbukkanó fókákra. Ha lenne jég...

De egyre fogy a medvék tengeri jeges élettere, és már a szárazföldön is kóborolnak, rénszarvasra és más szárazföldi emlősre vadászva, vagy csak az elpusztult állatok tetemeit kutatva. Gyakran megjelennek a házak környékén is – mindezek ellenére védett állatok, vadászatuk tilos! Lőni csak önvédelmi célból

Ha bebizonyosodik, hogy nem tartottuk be a támadást megelőző előírásokat, a kórházi számla mellé még jókora büntetést is mellékelnek.

lehet. És ha bebizonyosodik, hogy nem tartottuk be a támadást megelőző előírásokat, a kórházi számla mellé még jókora büntetést is mellékelnek.

Két éve egy cseh biológustársaság elhanyagolta a táboriőr-állítást, jött is csemegézni egy medve. Kíváncsiságból az egyiküket lábánál fogva húzta ki a sátorból, ezért persze lelőtték. A végeredmény: egy helikopter mentőszámla, jó néhány csavar a szilánkosra tört lábszárcsontba, és 360 € bírság...

LONGYEARBYEN

A világ legkiejthetlenebb és egyben legszakibb városa. Este fél kilenckor érkezünk a repterére. A Nap még magasan jár, hiszen április 20-tól augusztus 23-ig sohasem nyugszik le. A közeli füves lapályon, a kijelölt kempingben állítjuk fel sátrainkat.

Pár méterre a tengerparti lagúna már madárvédelmi rezervátum, ahol a köves turzáson ezerszámra költenek a sarki csérek, bogarásznak a parti iszapban a tengeri partfutók. Ahogy az árnyékok megnyúlnak, az apácaludak kihozzák a partra fiókáikat, és betotyognak a sátrak közé legelni.

A várost John Munroe Longyear michigani üzletember alapította 1906-ban Longyear City néven, mivel megvásárolta a környék bányászati jogát. Szénbányáit végül 1916-ban eladta a norvégoknak, de a város a mai napig is az ő nevét viseli (a byen norvégul várost jelent). Aktív szénbányászat viszont már nem folyik, de a múltra drótkötélpályák, bányászbarakkok, a hegyen pedig fekete meddőhányók és felhagyott bányatárók emlékeztetnek. A város határában az egyik ilyen felhagyott

A város határában az egyik ilyen felhagyott, és a permafrosztba mélyített táróban rendezte be a norvég kormány a Spitzbergák Nemzetközi Magbankot.

HÜTVE TÁROLVA

A NEMZETKÖZI MAGBANK HIVATOTT MEGŐRIZNI EGY GLOBÁLIS KATASZTRÓFA ESETÉRE A FÖLD ÉLELMISZERNÖVÉNYEINEK GÉNÁLLOMÁNYÁT

Bár a nyár hűvös, de csak ritkán esik: Longyearbyenben az éves csapadék mindössze 190 mm (és túlnyomórészt télen, hó formájában érkezik).

RIKÍTÓ KÜLCSÍN

LONGYEARBYEN SZÍNESRE FESTETT, EGYKORI BÁNYÁSZBARAKKJAI EGY NEM TÚL VIDÁM VILÁGRA EMLÉKEZTETNEK

és a permafrosztba mélyített táróban rendezte be a norvég kormány a Spitzbergák Nemzetközi Magbankot. Az állandóan fagyos hőmérsékleten őrzik a világ élelmiszernövényeinek magjait egy esetleges globális katasztrófa esetére.

Bár az Észak-atlanti-áramlat jócskán fűti a szigetcsoporthoz déli részét, a tenger szintje felett 600-700 m-rel már a hó és a jég az úr.

600-700 m-rel már a hó és a jég az úr.

Az év nagy részében hó fedi a tájat, a vegetációs időszak nagyjából két hónapra korlátozódik. Ezalatt kell a természetnek mindent bepótolnia: e rövidke időszakban szaporodnak a madarak, virágoznak a tundra növényei, és próbálnak téli tartalékokat gyűjteni az itt élő állatok. Bár a nyár hűvös, de csak ritkán esik: Longyearbyenben az éves csapadék mindössze 190 mm (és túlnyomórészt télen, hó formájában érkezik). Vajon miért van tele minden tőzegláppal és patakokkal? Mert e csapadéknak mindössze két hónapja van elolvadni és beszivárogni a tundra fagyos kövei közé.

FOTÓ: ISTOCKPHOTO

FOTÓ: KLEIN DÁVID

FOTÓ: KLEINDÁVID

FOTÓ: KLEINDÁVID

OLVADÓ ALJZATON

A MELEGEDÉS NYOMAI A SARKVIDÉKEKEN HATVÁNYOZOTTAN LÁTVÁNYOSAK: A SPITZBERGÁK GLECCSEREI IS EGYRE GYORSABBAN OLVADNAK

HŰVÖS LEGELŐKÖN

A RÉNSZARVASOK KIVÁLÓAN ALKALMAZKODTAK A TUNDRAI ÉLŐHELYEKHEZ ÉS A ZORD KLÍMÁHOZ. A HOSSZÚ, TÉLI SÖTÉTSÉGHEZ MÉG A SZEMŰK IS IDOMUL: TELENTE OLYAN VÁLTOZÁSON MEGY ÁT, AMI SEGÍTI A SZŰKRE SZABOTT FÉNY ÉRZÉKELÉSÉT

JEGES TETHELY

A JEGESMEDVÉK ÉHSÉGÜKBEN MÁR SZÁRAZFÖLDI EMLŐSÖKRE IS VADÁSZNAK (AMI SOKKAL TÖBB ENERGIÁT EMÉSZT FEL, MINT A FÓKALES). GYAKRAN RÁAKADHATUNK A HÓBÓL KIOLVADÓ, NAGYRÉSZT ELFOGYASZTOTT RÉNSZARVASTETEMEKERE

FOTÓ: KLEINDÁVID

SIETŐS UTÓDNEVELÉS

A RÖVID SARKVIDÉKI NYÁR ALATT FÉSZKELŐ MADARAK TÖMEGE LEPI EL A SZIGETEK PARTVIDÉKÉT

FOTÓ: KLEINDÁVID

NORDENSKJÖLD-LAND – JÉG, KÖTENGER ÉS TŐZEGLÁP

A jegesmedvék elijesztésére nemcsak a fegyver hatásos, hanem állítólag a tengeri jelzőfáklyák piros fényét sem kedvelik. Ilyenekkel is felszerelve indulunk az Advent-völgybe. Fölöttünk hófoltos hegyek, alattunk tőzeaglápok és mellettünk – nyár lévén – kerekre szerelt kutyasánokon elsuhanó, egynapos japán turisták.

Lassan elhagyjuk a hétvégi házakat (a longyearbyeniek ide menekülnek ki a „város zsvijából”), és jön az első buktató: turistaösvény nincs, és a melegben megolvadó gleccserek magasra duzzasztották a patakok vizét, ráadásul még a gázlók is rejtve vannak. Átkelések sorozata vár ránk. Éjszaka váltásokban öröködünk, nappal pedig fel a Gløttfjell-gleccserre. Olvadékvizeken, sárfolyásokon kelünk át, a nagy zsákokat cipelve végül megváltás a gleccser jege, amely mint egy autópálya vezet kényelmesen a Gløttfjell csúcsa alá. De a jegesmedvék is jobb szeretnek

Olvadékvizeken, sárfolyásokon kelünk át, a nagy zsákokat cipelve végül megváltás a gleccser jege, amely mint egy autópálya vezet kényelmesen a Gløttfjell csúcsa alá.

a sima gleccsereken haladni, mint a törmelékletőn. Erre egyből emlékeztet is egy széttépett rénszarvas teteme, mely most kiolvadt a hó alól, és ott oszladozik a tűző napon.

A Gløtt 932 m-es csúcsán vagyunk. Messze, nyugaton az Advent-völgy fjordjában Longyearbyen, délre a havas csúcsok alatt meg a Rén-völgy hatalmas, érintetlen vadrezervátuma, ahol a végtelen lápvidéken a Rén-folyó arra meanderezik, merre éppen kedve tartja.

A túloldalon kőtengereken, firnlejtőkön átvágyva a Kok-gleccser jegére ereszkedünk. Gleccserkutak és morénasáncok közt megyünk egyre alacsonyabbra az elhagyott vidéken. Nem is értjük, hogy a jégár

norvég neve miatt „trágyakupacot” jelent... Egészen addig, amíg ki nem érünk a végmorénához. Végmoréna? Egy hatalmas, sziklás-köves, mindenhol és mindenhová tekergő-mozgó útvesztő, mely mintha sohasem akarna

Nem is értjük, hogy a jégár norvég neve miatt „trágyakupacot” jelent... Egészen addig, amíg ki nem érünk a végmorénához.

véget érni! Több óra bolyongás után egy kis tavacska partján állítjuk fel sátrainkat.

Másnap a völgytalpon emelkedő jégmagvú domb, egy palsa csúcsára felmászva jól áttekinthető a Rén-völgy. Nevének eredete nem marad titokban: az alattunk nyújtózkodó füves lapályon rénszarvascsordák legelésznek. A zord klímának betudhatóan törpetermetűek, rövid lábúak – nagyjából mint egy jól megtermett komondor. És szép kerekük, hiszen télire hatalmas zsírtartalékot is kell gyűjteniük, mert a féléves tél alatt az összefagyott hó alól nem nagyon tudnak kikaparni semmilyen élelmet – nem úgy, mint délebbi, skandináv társaik.

A távolban már látszik a Gang-völgy, ahol éjszakáznunk kellene, de még addig néhány patakon át kell lábalni. Na meg a Tverr-patak háborgó vizét is meg kellene lovagolni... Mindenhol magas a víz, délután már combközépig ér. Különben érdekes ez az 1-2 °C-os olvadék: amikor a sebes sodrásban sípcsontomnak csattan egy-egy nagyobb kőtömb, érzem a koppanást, de a fájdalmat nem. Csak akkor, mikor már a parton törölgetem-masszírozom elszibbadt lábamat, kezd el bedagadni a találkozás helye...

Estére a Sørhytta menedékházat célozzuk meg, melyet egykoron a bányatársaság épített geológus-kutatóállomásnak. Lakattal lezárt, a kulcs egy üveggel fedett dobozkában a falon, alatta a felirat: „Csak vész esetén

Lakattal lezárt, a kulcs egy üveggel fedett dobozkában a falon, alatta a felirat: „Csak vész esetén szabad betörni!”.
Pedig jó lett volna már kihagyni a váltott éjszakai őrseget...

TUNDRATÚRA

AZ ELŐREJUTÁST LEGINKÁBB
A GLECCSEREK ÁRADÓ OLVADÉKVIZEI
NEHEZÍTIK. A SZÁRAZ LÁBAS ÁTKELÉS
SOKSZOR LEHETETLEN,
AZ 1-2 °C-OS VÍZBEN GÁZOLÁS
FRISSÍTŐ ÉLMÉNY...

FOTÓ: KLEINDÁVID

A CIKK MEGJELÉNÉSÉNEK
TÁMOGATÓJA AZ STA TRAVEL
STATRAVEL.HU

szabad betörni!”. Pedig jó lett volna már kihagyni a váltott éjszakai őrseget, és végre átaludni egy teljes éjszakát a négy fal biztonságában. Ma folyamatos gyaloglás mellett 14 km-t tettünk meg 14 óra alatt...

Másnap a Gang-völgy fiatal rénszarvasai ismerkedésre adják barkás agancsú fejüket, míg az öregek – kik már tudják, mi fán terem a kétlábú – nyugodtan legelésznek a közelünkben. A fiatalok csoportba verődve körbeállnak, és remegő orrcimpákkal szagolnak bele a szélbe. Egy láthatatlan jelre megugranak, hogy hatalmas kört száguldva a tundra gyér fűvében visszaforduljanak, és még közelebb merészkedjenek. Majd újra rohanás, és újra még közelebb. A végén már csak néhány méterről figyelik, hogyan kanalazzuk a levest.

Utolsó este kipróbáljuk a jelzőfáklyákat, melyeket hegyen-völgyön, lápon, gleccseren, mocsáron végigcipeltünk. A hatból összesen egy működik, a többi beázott. Azért elég esélytelen küzdelem lett volna egy 700 kilós állatnak egy besült fáklyával magyarázni...

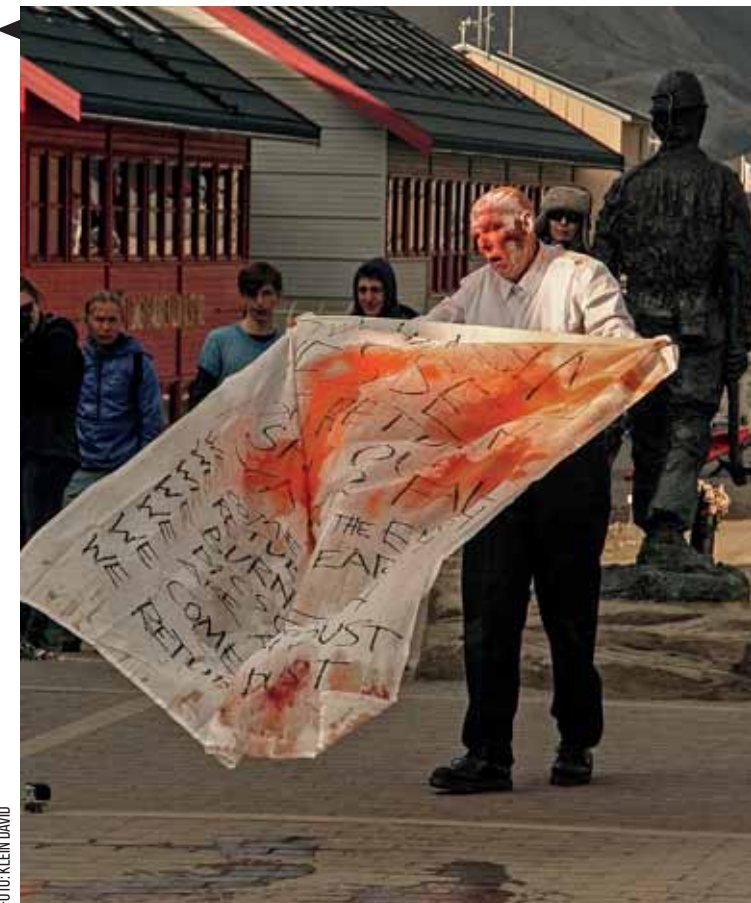
Longyearbyen nyüzsgése. A főtéren tömeg, egy norvég művész performansza. De éhesek vagyunk, boltba be. Térdig sárosan csörtetünk be, amin senki sem lepődik meg itt, a vadon peremén. Azon viszont igen, hogy hátizsákomon ott a puska, amivel ugye közösségi épületekbe tilos a bemenet. Hiába, egy hét alatt is könnyű elszokni az emberektől, a közösségi terektől és a korlátozó rendszabálytól, melyek a néptelen tundrán teljesen értelmüket veszítik...

MŰVÉSZET, MAGAS SZÉLESSÉGEN

ITT, A VILÁG VÉGÉN KEVÉS AZ EMBER,
DE NYARANTA MÉGIS NAGY AZ ÉLET:
SZABADTÉRI PERFORMANSZ A HELYIEKNEK,
ÉS AZ IDE LÁTOGATÓ EGYNAPOS
TURISTÁKNAK

KLEIN DÁVID
FÖLDRAJZ-RAJZ, MAJD
NÉPRAJZ SZAKON TANULT,
A HEGYEK, A BARLANGOK
ÉS A HAGYOMÁNYOS
KULTÚRÁK ÉRDEKLIK

FOTÓ: KLEIN DÁVID